

Pvm: 5.5.2020

Dnro: POSELY/762/2020

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa

HANKE Saaristenmäen tuulivoimahanke **muutettuna** (6 voimalaa), Leppävirta
ja Suonenjoki

HANKKEESTA VASTAAVA

SolarWind by JanneNiska Oy, Soratie 2, 15550 NASTOLA

ASIAN VIREILLETULO JA KÄSITTELY

Pohjois-Savon ELY-keskus on 3.2.2020 (dnro POSELY/1357/2019) tehnyt ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 13 §:n mukaisen yksittäistapauspäätöksen, jonka nojalla SolarWind by JanneNiska Oy:n Saaristenmäen tuulivoimahankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä. Päätös koski hanketta, jossa rakennettavaksi oli suunniteltu enintään kahdeksasta (8) tuulivoimalasta muodostuvaa tuulivoimapuistoa Suonenjoen kaupungin ja Leppävirran kuntien alueelle. Tuulivoimapuiston kokonaisnimellistehoksi oli arvioitu noin 32-44 MW ja voimaloiden korkeudeksi maanpinnasta maksimissaan 245 m. Hankealue (yhteensä 585 ha) koostui kahdesta erillisestä osa-alueesta, joista pohjoisempi sijoittui Suonenjoen kunnan alueelle lähelle Kuopion rajaa ja eteläisempi Suonenjoen ja Leppävirran kuntien rajalle.

ELY-keskuksen päätöksen jälkeen hankkeesta vastaava päätyi *muuttamaan* hankesuunnitelmaansa mm. vähentämällä rakennettavaksi aiottujen tuulivoimaloiden enimmäislukumäärän kuuteen (6) ja luopumalla kokonaan voimaloiden sijoittamisesta edellä mainitulle pohjoiselle osa-alueelle. Hankkeesta vastaava on 26.3.2020 toimittanut ELY-keskukselle kirjeen, jossa se pyytää viranomasta arvioimaan uudelleen, tuleeko YVA-menettelyä soveltaa Saaristenmäen hankkeeseen vielä edellä mainittujen muutosten jälkeenkin.

Menettelyllisesti kyse on uuden hallintoasian käsittelystä ja tässä päätöksessä käsitellään Saaristenmäen tuulivoimahanketta siinä muodossa, kuin hankkeesta vastaava on sen esittänyt 26.3.2020 toimittamassaan uudessa päätöspyynnössä ja sen liitteissä.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Alkuperäistä Saaristenmäen tuulivoimahanketta (8 voimalaa, kohonais-teho alle 45 MW) ja sen keskeisiä ympäristövaikutuksia on kuvattu seikkaperäisesti ELY-keskuksen 3.2.2020 tekemän YVA-päätöksen (POSELY/1357/2019) kertoelmaosassa.

Uuden YVA-tarveharkinnan pohjaksi hankkeesta vastaava on uutena materiaalina toimittanut ELY-keskukselle päivitetyn raportin tehdyistä melu- ja välkevarjostusmallinnuksista (25.2.2020). Tämän lisäksi tarveharkintapyynnön liitteeksi on sisällytetty uutena aineistona arkeologinen selvitys (30.11.2019), luontoselvitys (23.3.2020) ja alustava ympäristöarviointi hankkeen/muutosten ympäristövaikutuksista (25.2.2020). Myös kuvausta sähkönsiirron toteuttamista on osin tarkennettu. Osa tarveharkinnan pohjaksi toimitetusta aineistosta on samaa kuin aiemman päätöksenteon yhteydessä. Esimerkiksi näkemäalueanalyysi ja valokuvasovitteet (17.12.2019) on laadittu alkuperäisen hankesuunnitelman pohjalta eli kahdeksalle voimalalle.

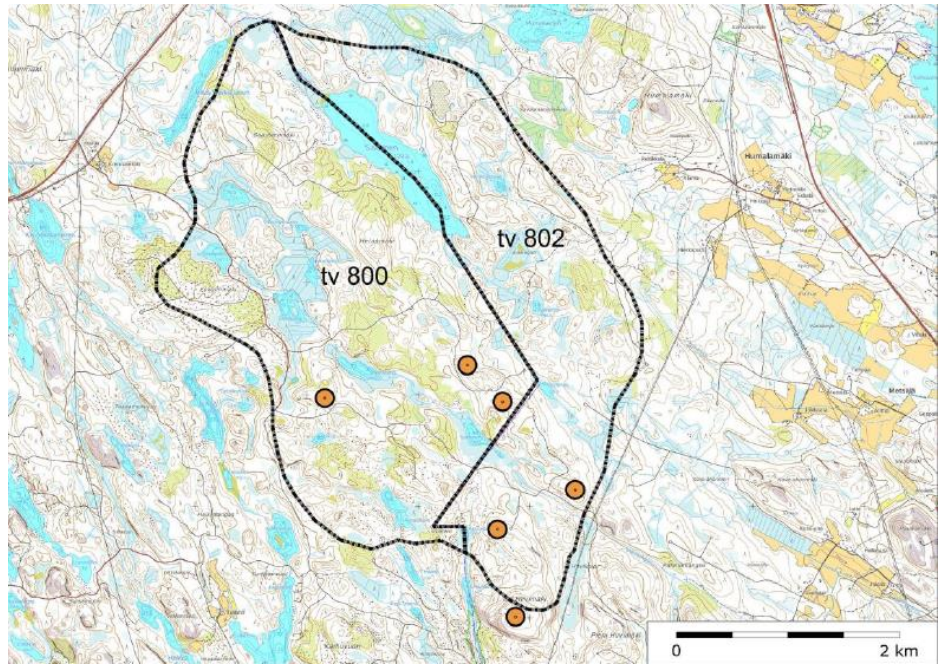
Hankkeesta vastaava on uudessa YVA-tarveharkintapyynnössä ja sen liitteissä kuvannut hankkeen ja siihen tehtyjen muutosten vaikutuksia seuraavasti.

Hankkeen kuvaus

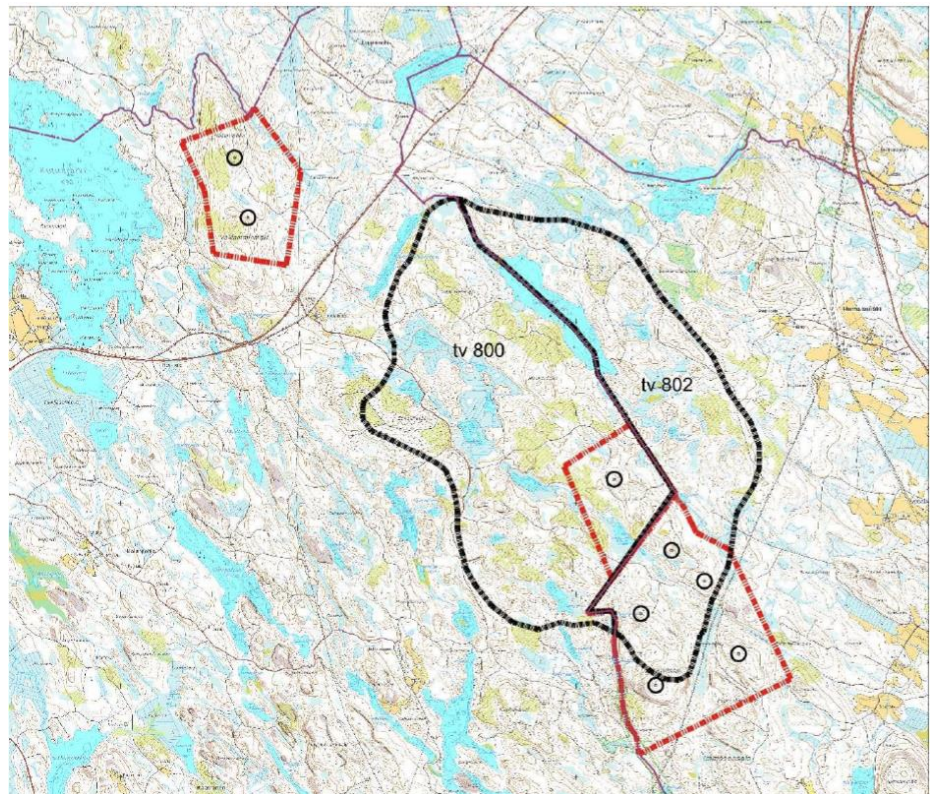
SolarWind by JanneNiska Oy suunnittelee Suonenjoen kaupungin ja Leppävirran kunnan alueelle enintään kuudesta tuulivoimalasta muodostuvaa Saaristenmäen tuulivoimapuistoa. Voimaloista kolme sijoittuisi Leppävirran kunnan ja kolme Suonenjoen kaupungin alueelle. Turbiinien tarkat sijaintipaikat voivat hiukan muuttua yksityiskohtaisen suunnittelun (kaavoitus) yhteydessä.

Kuva 1. Saaristenmäen tuulivoimahankkeen (muutettu) sijoittuminen, lähestymiskartta. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy (24.3.2020).

Kuva 2. Muutetun hankkeen voimalasijoittelu ja niiden suhde maakuntakaavan tuulivoimarakajauksiin. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy (24.3.2020).

Kuva 3. Hanke alkuperäisessä muodossaan. Muutoksen jälkeen pohjoisemman osa-alueen toteutuksesta on luovuttu ja näin voimaloiden kokonaismäärä on vähentynyt kahdella. Eteläosassa voimaloiden paikat ovat muuttuneet. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy (24.3.2020).

Päivitettyssä hankkeessa voimalamäärää on vähennetty kahdeksasta voimalasta kuuteen. Aiempi hanke jakautui kahteen osa-alueeseen kahden voimalan sijaitessa pohjoisempana lähellä Kuopion kaupunginrajaa. Uudessa suunnitelmassa pohjoisesta osa-alueesta on luovuttu ja voimat keskittyvät yhteen kokonaisuuteen Suonenjoen ja Leppävirran välisen kunnanrajan molemmin puolin. Megawattimäärältään haetaan edelleen maksimissaan 44,8 MW:n suuruista hanketta, koska voimalatekniikka kehittyi nopeasti ja voi pian mahdollistaa tämän tehoisen hankkeen myös kuudella voimalalla toteutettuna. Myös voimaloiden maksimikorkeus säilyy 245 metrissä.

Tuulivoimapuiston sähköverkkoliityntä on suunniteltu toteutettavaksi (alkuperäisen esityksen mukaisesti) alueen itäpuolelle sijoittuvaan Fingrid Oyj:n 110 kV voimajohtolinjaan. Vaihtoehto tälle on kaava-alueen länsipuolelle sijoittuva Fingrid Oyj:n 400 kV voimajohtolinja. Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Sähkönsiirto Fingridin voimajohdon luo toteutetaan lähtökohtaisesti maakaapelein, jolloin hanke ei edellyttäisi lainkaan uusia maanpäällisiä voimajohtoja.

Hankealueen sijainti

Sijaintipaikka

Suunniteltu tuulivoimapuistohanke sijoittuu Suonenjoen kaupungin ja Leppävirran kunnan väliselle rajalle. Hankealueen etäisyys em. kuntakeskuksiin on noin 20 km. Alle 2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista sijoittuu yksi asuinrakennus ja 11 lomarakennusta. Aiemmassa suunnitelmassa alle 2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista sijoittui 44 asuinrakennusta ja 44 lomarakennusta. Lähin asuinrakennus sijaitsee uudessa suunnitelmassa noin 1,9 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista kaakkoon, Vuorisien alueella. Aiempaan suunnitelmaan verrattuna etäisyys lähimpään asuinrakennukseen on kasvanut 700 m. Lähin lomarakennus sijoittuu Saarilammen rantaan, noin 1 km etäisyydelle suunnitelluista voimaloista luoteeseen. Etäisyys lähimpään lomarakennukseen on sama kuin aiemmassa suunnitelmassa.

Suhde maakuntakaavaan sekä yleis- ja asemakaavoihin

Suunnittelualueella on voimassa Pohjois-Savon maakuntakaava 2030 sekä Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava. Suunnittelualueelle tai sen välittömään läheisyyteen sijoittuvat maakuntakaavassa seuraavat merkinnät:

- TUULIVOIMA-ALUE (tv)
- SÄHKÖNSIIRTOLINJA 400 kV ja 110 kV
- OHJEELLINEN SÄHKÖNSIIRTOLINJA 400 kV
- LUONNONSUOJELUALUE (sl)
- VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE (MA-v)
- MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ MAISEMA-ALUE (MA1)
- MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA TIEYHTEYS (VT9)
- UUSI MOOTTORITIE/RUNKOTIE (VT5)

Lisäksi tuulivoimamaakuntakaavassa on annettu yleisiä suunnittelumääräyksiä koskien tuulivoimaloiden rakentamista.

Hankealueen itäpuolelle, lähimmillään noin 1,2 kilometrin etäisyydelle voimaloista, sijoittuu Leppävirran Oravikoski - Paukarlahti - Kotalahti yleiskaava. Kaavassa suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuu lähinnä maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Lähimmät rakennuspaikat on yleiskaavassa osoitettu noin 2,1 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista.

Hankealue sijoittuu Yläveden ym. lähivesien ranta-asemakaavan alueelle. Salmisen, Heinälammen ja Heimonluhdan ranta-alueet on ranta-asemakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi. Hankealueelle ei sijoitu muita ranta-asemakaavamerkintöjä. Lähin loma-asuntojen korttelialue (RA) on osoitettu noin kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista. Suonenjoen Tuliniemen ranta-asemakaava sijoittuu puolestaan noin kahden kilometrin etäisyydelle lähimmästä suunnitellusta voimalasta.

Hankkeesta vastaavan näkemys hankkeen ja sen muutosten ympäristövaikutuksista

Kaavoitus

Uudessa hankesuunnitelmassa kuudesta voimalasta viisi sijoittuu maakuntakaavan tv-alueille. Vain eteläisin voimala Iso Hirvimäellä tulisi sijaitsemaan maakuntakaavan tuulivoimarakjauksen ulkopuolella ja sekin aivan rajan tuntumassa. Näin ollen uusi hanke poikkeaa maakuntakaavan rakjauksesta vain hyvin vähäisesti ja sen voidaan katsoa toteuttavan maakuntakaavan tavoitteita.

Asutuksen määrä

Muutosten jälkeen hankkeen ympäristöön sijoittuu vain vähän haja-asutusta. Alle 2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista sijoittuu 1 asuinrakennus ja 11 lomarakennusta. Vanhassa suunnitelmassa alle 2 kilometrin etäisyydelle suunnitelluista voimaloista sijoittui 44 asuinrakennusta ja 44 lomarakennusta. Muutos on suuri ja lähialueella on uudessa suunnitelmassa huomattavasti vähemmän asutusta. Näin myös vaikutukset jäävät merkittävästi vähäisemmiksi.

Melu

Tuulivoimapuistoa lähimpien asuin- ja lomarakennusten pihapiirissä melutasot jäävät laskelmien mukaan kaikissa kohteissa selkeästi alle rajan 40 dB(A). Matalataajuisen melun ohjearvot sisätiloissa alittuvat kaikissa kohteissa selkeästi. Sisällä ohjearvo on enimmillään noin 12,4 dB alle ohjearvon taajuudella 50 Hz. Meluvaikutukset jäävät uudessa hankesuunnitelmassa asutukselle huomattavasti vähäisemmiksi kuin vanhassa suunnitelmassa, koska vaikutukselle altista asutusta on lähiympäristössä huomattavasti vähemmän.

Uutta YVA-tarveharkintapyyntöä varten laadittu melumallinnus (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 25.2.2020) on tehty voimalatyyppillä Vestas V162, jonka nimellisteho on 5,6 MW ja lähtömelutaso 104,0 dB(A). Tällä

voimalatyypillä hankkeen yhteenlaskettu kokonaisnimellisteho on 33,6 MW, mikä on vähemmän kuin tässä YVA-tarveharkintapyyntöä haettu maksimikokonaisteho 44,8 MW. Kuitenkin mikäli valittava voimalatyyppi on toteutusvaiheessa muu kuin nyt tutkittu, täytyy valitulla voimalalla tehdä uudet melumallinnukset ja osoittaa, ettei melusta annettuja säädöksiä ja ohjearvoja ylitetä valitulla voimalalla. Tekniikka tuulivoimateollisuudessa on edennyt nopeasti ja oletettavasti kehitys on samansuuntainen myös jatkossa. Voimaloiden tehot ovat kasvaneet nopeasti, mutta samalla voimaloiden äänitasot ovat keskimäärin hieman laskeneet. Voimalan MW-määrä (teho) ei siis ole suoraan sidoksissa voimalan tuottamaan meluun. Tulee myös huomioida, että YVA-menettelyn soveltamisella hankkeeseen ei ole vaikutusta melumallinnuksen tekotapaan tai tulokseen. Melumallinnus tehdään yhtä kattavasti ja samoilla käytännöillä (ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 mukaisesti) myös kaavoituksen yhteydessä.

Varjovälke

Myös välkevaikutukset jäävät uudessa hankesuunnitelmassa asutukselle huomattavasti vähäisemmiksi kuin vanhassa suunnitelmassa, koska vaikutukselle altista asutusta on lähiympäristössä huomattavasti vähemmän. Päivitetyin laskennan (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 25.2.2020) tuulivoimapuistoa lähimpien asuin- ja lomarakennusten pihapiirissä varjostusvaikutus on laskelmien mukaan yli 8 h/a (so. 8 h 51 min) yhdessä laskentapisteessä (laskentapiste K, lomarakennus), kun puuston suojaava vaikutusta ei ole huomioitu. Muissa laskentapisteissä välkevaikutukset jäävät alle 8 h/a. Kun puuston suojaava vaikutus huomioidaan, varjostusvaikutus ei mallinnuksen mukaan ylitä 8 h/a arvoa tuulivoimapuistoa lähimpänä sijaitsevien rakennusten pihapiireissä. Tällöin mm. edellä mainitun laskentapiste K:n kohdalla vuotuinen välke on 0 h 0 min.

Maisema

Hankkeessa on tehty näkymäalueanalyysi sekä valokuvasovitteita yhteensä 10 kpl. Raportti on aiemman hankesuunnitelman (8 voimalaa) mukainen, mutta se antaa valtaosalla alueita oikeasuuntaisen kuvan siitä, minne voimalat tulevat näkymään. Raportti päivitetään vastaamaan nykyistä suunnitelmaa, kun hankkeen kaavoitus etenee. Seuraavassa on arvioitu hankkeen maisemavaikutuksia etäisyysvyöhykkeittäin.

Saaristenmäen tuulivoimapuiston **lähialueella** (0–5 km voimaloista) voimalat voidaan parhaiten erottaa kaava-alueen itäpuolisilta pelloilta (Jokela, Paukarlahti, Metsälä), Paukalahdelta, Saariselta ja Ylä-Koirukselta. Voimaloita näkyy myös peltoalueita halkovilta teiltä käsin sekä ympäristön hakkuuaukeilta. Kyseisillä alueilla tuulivoimaloita tai osia niistä näkyy puuston muodostaman silhuetin takaa. Metsän latvuston yläpuolella kohoava tuulivoimala on suuri tai vähintäänkin selvästi havaittavissa tältä etäisyydeltä. Maisemaan kohdistuvat vaikutukset ovat lähialueella kohtalaista luokkaa tai jopa suhteellisen vähäisiä. Paikallisesti, esimerkiksi joidenkin yksittäisten pihapiirien ja peltoaukeiden osalta vaikutukset saattavat olla lähes merkittäviä, mutta pääsääntöisesti vaikutukset jäävät vähäisemmiksi eikä maiseman sietokyky ylity. Suurin maisemallinen muutos uuden ja vanhan suunnitelman välillä on Kutunjärven maisemien osalta. Vanhan suunnitelman kaksi pohjoisinta voimalaa näkyivät Kutunjärvelle kookkaina ja maisemaa hallitsevina. Voimaloiden poisto muuttaa

maisemavaikutuksia Kutunjärvellä merkittävästi. Muut voimat näkyvät alueelle huomattavasti heikommin ja pienempinä.

Välialueella (5–12 km voimaloista) voimat näkyvät parhaiten laajoille vesialueille, kuten Sotkanselälle ja Koirukselle. Niitä näkyy myös muun muassa Iso-Lauakselle, Oravilahdelle, Ylä-Koirukselle ja Jylängille sekä joillekin suuremmille suoalueille hankealueen ympäristössä. Näkymä-alueanalyysin mukaan voimaloita näkyy myös joillekin peltoalueille. Etäisyydestä johtuen voimat eivät kuitenkaan enää hallitse maisemaa ja näkyvät varsin kapeassa näkymäsektorissa. Välivyöhykkeellä vaikutukset vaihtelevat hyvin vähäisestä kohtalaiseen. Välivyöhykkeellä muutos uuden ja vanhan hankesuunnitelman välillä kohdistuu pääasiassa suuriin järviolueisiin, jonne ei uudessa suunnitelmassa näy kuin kuusi voimalaa ja voimat ovat keskitetyssä ryhmässä. Vanhan suunnitelman mukaisen pohjoisen osa-alueen voimat poistuvat näkymästä.

Kaukoalueella (12–25 km voimaloista) näkymiä syntyy näkymäalueanalyysin mukaan lähinnä Kallavedeltä ja Kuvansilta. Voimat näkyvät tässä vyöhykkeessä myös Puutosmäelle. Kaukoalueelle sijoittuu kolme suurta asutuskeskittymää: Kuopion keskustaajaman eteläpuolisko, Suonenjoen keskustaajama sekä Leppävirran keskusta. Näkymä-alueanalyysi ei ulotu sinne asti, mutta suurella todennäköisyydellä näköyhteyttä ei reuna-alueiltakaan synny. Vaikka voimaloita paikoin näkyisikin, olisi etäisyyttä sen verran paljon, ettei niistä aiheutuisi käytännössä lainkaan häiriötä. Kaukoalueella vaikutukset jäävät suuresta etäisyydestä ja vähäisistä näkymäalueista johtuen vähäisiksi ja monin paikoin lähes olemattomiksi.

Vaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin

Hankkeen vaikutuksen kohdistuvat lähinnä Paukarlahden maisema-alueeseen ja Kotalahden kaivosyhdyskuntaan (RKY 2009 -kohde). Hankealuetta lähin maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on Paukarlahti. Se sijoittuu lähimmillään noin 2,7 km etäisyydelle suunnitelluista voimaloista. Paukarlahden alueelta on tehty kolme valokuvasovitetta, joista kaksi maisema-alueelta. Lahden pohjois- ja itärannoilta voimat näkyvät hyvin, mutta kylän alueella kumpuileva maasto ja puusto estävät näkymiä monin paikoin ja voimaloista näkyy vain osia. Jokelan alueelle voimat näkyvät hyvin. Jokelan kuvauspaikka ei kuitenkaan ole osa maakunnallista tai valtakunnallista maisema-aluetta. Kaikinensa Paukarlahden arvokohteisiin kohdistuva vaikutus arvioidaan vähäiseksi tai korkeintaan kohtalaiseksi. Tuulivoimahanke ei olennaisella tavalla muuta alueen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä arvoja. Uuden ja vanhan hankesuunnitelman välillä ei ole merkittävää eroa Paukarlahden maisemien osalta.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009 -kohde) on Kotalahden kaivosyhdyskunta, joka sijaitsee noin 7 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta. Vaikutusalueella sijaitsee myös kolme maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristökohdetta sekä yksi rakennussuojelukohde. Näkymäalueanalyysin perusteella voimaloita ei juurikaan näy kaivosyhdyskuntaan. Niitä näkyy vain aivan aluerajauksen itäreunalle. Arvoalueeseen kohdistuva haittavaikutus on etäisyydestä, voimaloiden määrästä ja niukasta näkyvyydestä johtuen vähäinen. Tuulivoimahanke ei olennaisella tavalla muuta alueen valtakunnallisesti

merkittäviä arvoja. Uuden ja vanhan hankesuunnitelman välillä ei ole merkittävää eroa Kotalahden kaivosyhdyskunnan maisemien osalta.

Kolmeen yksittäiseen maakunnalliseen kohteeseen voimaloita ei näkymäalueanalyysin mukaan näy, eikä myöskään rakennussuojelukohteeseen. Etäisyyttä muihin arvokohteisiin on sen verran paljon, että vaikka osa voimaloista näkyisikin joihinkin kohteisiin, tuulivoimapuiston rakenteet ovat osa kaukomaisemaa ja niistä kohteille aiheutuvat haittavaikutukset ovat hyvin vähäisiä.

Arkeologinen kulttuuriympäristö

Suunnittelualueella on toteutettu arkeologinen inventointi maastokaudella 2019. Alueelta ei tunnettu arkeologisia kohteita ennen inventointia ja niitä ei löytynyt inventoinnissa. Tulosta selittää alueen kivikkoinen ja louhikkoinen maaperä, joka ei ole ollut otollista esihistorialliselle tai historiallisen ajan asutukselle tai elinkeinojen harjoittamiselle. Alueelle tehdään muuttuneen voimalasijoittelun myötä täydennysinventointi maastokaudella 2020. Vuoden 2019 inventointiraportin tulokset viittaavat siihen, ettei myöskään täydennysinventoinnissa todennäköisesti löydy uusia kohteita. Mikäli kohteita kuitenkin löytyy, otetaan ne hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon voimalasijoittelua tarvittaessa tarkistamalla.

Luontovaikutukset

Suunnittelualueella ei ole pohjavesialueita. Lähin luokiteltu pohjavesialue, Paukarlahti, sijaitsee noin 1,9 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista. Etäisyydestä johtuen hankkeella ei ole vaikutuksia pohjavesialueeseen.

Hankealueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä on inventoitu maastokaudella 2019 kolmen maastopäivän aikana. Tuolloin mukana oli myös pohjoinen Kutunmäen alue, josta sittemmin on luovuttu. Inventoinneissa tarkasteltiin alueen talousmetsien tilaa, mahdollisia arvokkaita ja suunnittelussa huomioitavia luontokohteita sekä arvokasta kasvilajistoa. Inventointien aikana tarkasteltiin myös alueella tai sen rajalla olevaa luonnonsuojelualuetta sekä suojelualueen ja lähimmän voimalapaikan välistä maastoa ja hydrologisia olosuhteita.

Alueen luontoarvot perustuvat pienvesien lähiympäristöön sekä mataliin kalliometsiin, kalliojyrkänteisiin sekä niiden alapuolisiin metsiin. Hankealueen moreenimaisen kangasmetsät ovat pääosin kuivahkoa mäntyvaltaista kangasta. Alueella on pieniä suopainanteita, jotka on ojitettu. Pienet korpikuviot sijoittuvat pienvesien (lampi ja olosuhteiltaan muuttunut purouoma) lähialueelle ja ovat puustoltaan talousmetsien kaltaisia.

Hankealueen metsät ovat kauttaaltaan talousmetsiä. Hakkuut ja taimikot pirstovat metsiä voimakkaasti etenkin alueen pohjoisosassa. Laajempia yhtenäisiä metsiä tai muita elinympäristöjä, kuten soita tai kulttuuriympäristöjä, ei juuri ole, joten pesimälajisto koostunee pääasiassa metsätalousvaltaisilla alueilla runsaslukuisena pesivistä yleislajeista. Hankealueen pienet lammet voivat jossain määrin monipuolistaa alueen elinympäristöjä ja lisätä pesimälinnuston lajimäärää, mutta niillä ei arvioida olevan erityistä linnustollista arvoa. Hankealue ei sijaitse valtakunnallisesti merkittävillä muuttoreiteillä. Hankealueen läheisyydessä ei myöskään sijaitse

merkittäviä muutonaikaisia lepäilyalueita. Sisämaassa, missä ei ole muuttoa ohjaavia maaston muotoja, kuten meren tai isojen järvien rannikoita tai suuria peltoalueita, muutto on yleensä yksilömäärältään vähäistä ja luonteeltaan hajanaista ilman havaittavia tiivistymiä. Näin ollen hankkeen aiheuttamat vaikutukset muuttolinnustolle arvioidaan korkeintaan vähäisiksi.

Hankealueelle toteutetaan maastokaudella 2020 linnusto-, liito-orava ja lepakkoselvitykset. Muuttolinnustoa seurataan kevään 2020 aikana. Pesimälinnustoselvityksiin kuuluvat pöllöselvitys (toteutettu maaliskuu 2020), metson soidinpaikkainventointi sekä pesimälinnustoselvitys (sovellettu kartoitus- ja pistelaskenta). Lepakkoselvitys toteutetaan selvitysohjeiden mukaisesti kolmen laskentakerran detektoriseurantana (kesä-, heinä- ja elokuu). Liito-oravainventointi toteutetaan kevään etenemisen mukaisesti huhti-toukokuussa. Pesimälinnuston ensimmäisten laskentakertojen sekä liito-oravaininventoinnin aikana kuunnellaan viitasammakolle potentiaalisten lampien lähiympäristössä sen mahdollisia esiintymisalueita.

Ylikunnalliset vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Aiempi hanke jakautui kahteen osa-alueeseen kahden voimalan sijaitessa pohjoisempana lähellä Kuopion kaupunginrajaa. Uudessa suunnitelmassa pohjoisesta osa-alueesta on luovuttu ja voimalat keskittyvät yhteen kokonaisuuteen, Suonenjoen ja Leppävirran välisen kunnanrajan molemmiin puolin. Suunniteltujen voimaloiden etäisyys Kuopion kaupungin rajasta on kasvanut 0,5 kilometristä 5 kilometriin. Kuopion kaupungin puolelle kohdistuu uudessa suunnitelmassa lähinnä maisemavaikutuksia ja nekin jäävät pääasiassa vähäisiksi, korkeintaan paikoitellen kohtalaisiksi. Hankkeen vaikutukset kohdistuvat uudessa suunnitelmassa pääasiassa kohdekuntien alueille eli Suonenjoelle ja Leppävirralle.

Lähin toiminnassa oleva tuulivoimapuisto Niittysmäen-Konkanmäen tuulipuisto (Tetrituuli) Leppävirralla sijoittuu noin 43 kilometrin etäisyydelle hankealueesta. Pieksämäellä on käynnissä Niinimäen tuulivoimahanke (38 km), jonka tuulivoimakaava on hyväksytty. Tervalamminvuoren tuulivoimahanke Rautalammilla (27 km) on esiselvitysvaiheessa. Suuresta etäisyydestä johtuen Saaristenmäen hankkeella ei arvioida olevan yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Hankkeesta vastaavan näkemys YVA-menettelyn soveltamistarpeesta

Hankkeesta vastaava on todennut, että sen oman näkemyksen mukaan hankkeelta ei muutosten jälkeen tule edellyttää YVA-menettelyä. Hanke on maakuntakaavan mukainen. Voimalasijoittelun muutoksesta johtuen tilanne on parantunut huomattavasti. Voimaloiden vähentämisestä ja voimalasijoittelun muutoksesta johtuen hankealueen läheisyydessä asuu vähemmän väestöä ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset ovat vähentyneet merkittävästi. Meluarvot eivät ylitä määräyksiä ja ohjearvoja asutuksen osalta. Varjostusvaikutus ei ylitä 8 h/a arvoa tuulivoimapuistoa lähimpänä sijaitsevien rakennusten pihapiireissä, kun puuston suojaava vaikutus huomioidaan. Maisemavaikutukset vaihtelevat pääasiassa vähäisestä kohtalaiseen. Hankkeen pienentyminen ja keskittyminen yhdelle

alueelle vähentää vaikutuksia, erityisesti Kutunjärvellä. Myös maisema-vaikutukset Kuopion kaupungin alueelle vähenevät. Hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön. Alueen luontokohteet ovat selkeitä, rajattuja ja hankesuunnittelussa huomioonotettavia kokonaisuuksia. Alueen linnusto- ja eläimistöselvitysten jälkeen tehdään tarvittaessa vielä tarkistuksia voimalapaikkasijoitteluun. Useiden talousmetsiin toteutettujen ja seurannoilla tarkasteltujen tuulivoimahankkeiden kokemusten jälkeen voidaan arvioida, että hankkeen aiheuttamat elinympäristömuutoksen voimakkaan talousmetsätoiminnan alueella eivät ole peruslajistolle merkittäviä. Hankealueen lähiseudulla ei ole merkittävää muuttolinnuston reittejä ohjaavia maantieteellisiä elementtejä tai linnuston kerääntymisalueita. Hankkeen siirtyminen etäämmälle Kuopion kaupungin rajasta vähentää merkittävästi Kuopion kaupungin puolelle aiheutuvia vaikutuksia. Hankkeella ei arvioida olevan yhteisvaikutuksia muiden tiedossa olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Päivitetty hankesuunnitelma on voimalamäärältään 6 tuulivoimalaa eli selkeästi alle YVA-kynnyksen.

ASIAN KÄSITTELY

YVA-päätöspyyntö ja muiden viranomaisten kuuleminen

Muutoshanketta koskeva YVA-päätöspyyntö on saapunut ELY-keskukselle 26.3.2020. ELY-keskus on 30.3.2020 toimittanut tiedon hankkeen muutoksesta niille viranomaistahoille, jotka ovat antaneet lausuntonsa myös alkuperäisestä hankesuunnitelmasta sekä varannut näille uuden mahdollisuuden YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaisen lausunnon antamiseen. Viranomaiset ovat lausuneet uudesta suunnitelmasta seuraavaa.

Pohjois-Savon maakuntaliiton mukaan suunnittelualue sisältyy ympäristöministeriön 15.1.2014 vahvistamaan tuulivoimamaakuntakaavaan merkinnällä tv 31.800 ja tv 52.802 Saaristenmäki, potentiaalinen tuulivoima-alue. Maakuntaliitto toteaa hankkeen toteuttavan maakuntakaavaa sekä tavoitetta uusiutuvan energian tuotannon lisäämisestä maakunnassa.

Kuopion kulttuurihistoriallisen museon (museoviranomainen) mukaan alueella on tehty arkeologinen inventointi syksyllä 2019 ja sen raportti on YVA- tarveharkintapyyntöön liitteenä. Inventoinnissa suunnittelualueelta ei havaittu arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Hankesuunnitelmassa mainitaan, että muuttuneiden suunnitelmien takia alueella tehdään täydennysinventointi kuluvan vuoden aikana, jossa uudet voimalanpaikat tarkastetaan. Museon näkemyksen mukaan YVA- menettely ei ole tarpeellinen arkeologisen kulttuuriperinnön eikä rakennetun kulttuuriympäristön kannalta, koska tuulivoimahankkeen vaikutusten arviointi kulttuuriympäristön osalta toteutuu myös uudessa suunnitelmassa kaavaprosessin kautta.

Leppävirran kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen (Keski-Savon ympäristötoimi) näkemyksen mukaan muutetun hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät edelleen maisema- ja meluvaikutuksiin. Ympäristönsuojeluviranomainen pitää hankkeeseen tehtyjä muutoksia ympäristövaikutuksen kannalta myönteisinä ja hankkeen vaikutusalue on

näiden myötä osin pienentynyt. Hanketta on muutettu siten, että pohjoisemmasta osa-alueesta on luovuttu ja voimaloiden lukumäärä on vähentynyt kahdella. Jäljelle jääneiden kuuden voimalan sijoittuminen alueella on muuttunut siten, että nyt viisi voimalaa sijoittuu tuulivoimamaakunta-kaavassa tuulivoimalle osoitetulle alueelle ja yksi voimala sen välittömään läheisyyteen. Leppävirralla hankkeen merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat Paukarlahden ja Oravikosken kyliin sekä Sotkanse-län ja Koiruksen järviolueille. Pohjoisen osa-alueen poisjättäminen hank-keesta pienentää maisemavaikutuksia hieman myös näillä alueilla. Mai-semavaikutusten arvioimiseksi olisi ollut toivottavaa, että myös YVA-tar-veharkintapyyntöön liitteenä oleva näkemäanalyysi olisi päivitetty jo tässä vaiheessa vastamaan muuttunutta hanketta. Muutetussa hankkeessa tuulivoimaloisen läheisyydessä (< 2 km etäisyydellä) voimaloita sijaitsee 1 asuinrakennus ja 11 lomarakennusta. Hankkeen lähivaikutusalueella on nyt vähemmän asutusta ja haittavaikutusten todennäköisyys on siten myös pienempi. Lähin vapaa-ajan asunto sijaitsee kuitenkin edelleen hy-vin lähellä, noin 900 metrin etäisyydellä, alueen lähimmästä voimalasta. Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloiden ai-heuttamaan meluun liittyy huomattavasti YVA-tarveharkintapyyntöissä esitettyä suurempi epävarmuus. Turbiinien äänitehotasot, joihin melu-mallinnukset pohjautuvat, on määritelty olosuhteissa, joissa jäätymistä ei ole. Suomen talviolosuhteissa turbiinien lapojen pinnoille muodostuva jää ja kuura lisäävät merkittävästi voimaloiden melupäästöä. Leppävirran Tetriluulen tuulivoima-alueen melumittauksissa on havaittu, että tietyissä olosuhteissa voimaloiden melutaso lisääntyy tämän takia 2-8 dB (voima-lavalmistaja Vestaksen arvio). Myös Tetriluulen tuulivoimapuistossa lä-himmät häiriintyvät kohteet ovat noin 900 metrin etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta. Mallinnukset eivät myöskään huomioi mahdollisen turbu-lenssin vaikutusta meluun. Turbiinin lapojen pyöriminen aiheuttaa turbu-lenssia ilmavirtauksiin, joka lisää puolestaan turbiinien aiheuttamaa me-lua. Voimalavalmistajat suosittelevat, että yksittäisten voimaloiden väliin jätetään vähintään 5x roottorin halkaisijan verran tilaa. Tuulivoimalalla Vestas V162 tämä tarkoittaisi 810 metrin etäisyyttä voimaloiden välille. Voimaloiden WT2 ja WT3 välillä tämä etäisyys ei toteudu. Nämä voimalat ovat myös lähimpänä lähintä häiriintyvää kohdetta Leppävirran puolella (lomarakennus Saarisen rannalla) ja vaikuttavat siten määräävästi koh-teen melutasoon. Epävarmuutta hankkeen meluvaikutuksiin lisää myös se, että hankkeen kokoluokaksi on edelleen esitetty maksimissaan 44,8 MW, jota tehoa ei ole mahdollista saavuttaa nyt mallinnetuilla voimaloilla. Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan voimalat tulisi si-joittaa riittävän etäälle toisistaan ja lähimmistä häiriintyvistä kohteista niin, ettei tuulivoima-asetuksen melutasojen ylityksistä ole vaaraa.

Suonenjoen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (Kuopion alueelliset ympäristönsuojelupalvelut) ei ole antanut uutta lausuntoa muutetusta hankkeesta.

Edellä mainittujen lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskuksella on ollut käytös-sään **puolustusvoimien** 5. ja 7.11.2019 antamat lausunnot hankkeiden hyväksyttävyydestä tutkavaikutusten näkökulmasta. Puolustusvoimat on näissä lausunnoissa todennut, että se ei vastusta hankkeiden toteutta-mista.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen annetuista lausunnoista

ELY-keskus on ennen päätöksen tekemistä varannut hankkeesta vastaavalle mahdollisuuden antaa vastine lausuntojen johdosta. Hankkeesta vastaava on 21.4.2020 ilmoittanut, ettei vastineelle ole tarvetta.

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU

SolarWind by JanneNiska Oy:n Saaristenmäen muutettuun tuulivoimahankkeeseen (6 voimalaa, kokonaisteho enimmillään 44,8 MW) **ei sovelleta** ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

Lähtökohdat

Pohjois-Savon ELY-keskus on 3.2.2020 (POSELY/1357/2019) tehnyt YVA-lain mukaisen päätöksen, jonka mukaan Saaristenmäen tuulivoimahankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä. Tuolloin kyse on ollut kahdeksan voimalan suuruisesta hankkeesta, jossa voimalat oli tarkoitus sijoittaa kahdelle toisistaan erillään olevalle osa-alueelle valtatie 9 molemmin puolin (pohjoinen/etelä). Päätöksen jälkeen hankkeesta vastaava on muuttanut suunnitelmiaan vähentämällä voimaloiden lukumäärään kuuteen ja sijoittamalla jäljelle jäävät voimalat lähemmäs toisiaan siten, että aiemmassa hankesuunnitelmassa esitetystä ns. pohjoisen osa-alueen toteuttamisesta on luovuttu.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nyt esitettyä uutta suunnitelmaa on ensisijaisesti tarkasteltava itsenäisenä hankkeena arvioiden sitä, voiko hankkeesta esitetyssä muodossaan aiheutua YVA-lain 3 §:n 2 ja 3 momenteissa tarkoitettuja, hankeluettelohankkeisiin rinnastettavissa olevia, merkittäviä ympäristövaikutuksia. Samanaikaisesti kyse kuitenkin on myös viranomaiselle jo kertaalleen esitetyn hankesuunnitelman muutoksesta. Tämän johdosta päätöksenteossa on huomioitava myös hankkeesta vastaavalle YVA-lain 13 §:n 1 momentissa ja liitteen 2 kohdassa 3h säädetty mahdollisuus esittää toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään tai ehkäisemään hankkeen merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tällaisina lieventämistoimenpiteinä on pidettävä myös edellisessä kappaleessa mainittuja, hankesuunnitelman olennaisia muutoksia.

Vertailu hankeluetteloon

YVA-menettelyssä aina arvioitavat hankkeet ja niitä koskevat muutokset on lueteltu YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. (YVA-laki 3 § 1 momentti) Hankeluettelon mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan aina tuulivoimalahankkeeseen, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. (YVA-laki, liitteen 1 kohta 7e) Nyt kysymyksessä olevassa tuulivoimahankkeessa on tarkoitus rakentaa enintään kuusi (6) voimalaa siten, että niiden yhteenlaskettu kokonaisteho kaikissa olosuhteissa jäisi alle hankeluettelossa mainitun raja-arvon. Hankkeeseen ei näin ollen tule soveltaa YVA-menettelyä suoraan YVA-lain 3 §:n 1 momentin nojalla.

Yksittäistapaustarkastelu

Hankeluettelohankkeiden lisäksi YVA-menettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin YVA-lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. (YVA-laki 3 § 2 momentti) Päättäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä YVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen *ominaisuudet* ja *sijainti* sekä *vaikutusten luonne*. Päättöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty tarkemmin YVA-lain liitteessä 2 ja eräiltä osin myös YVA-asetuksen (277/2017) 2 §:ssä. (YVA-laki 3 § 3 momentti)

Hankkeen ominaisuudet

YVA-lain liitteen 2 kohdan 1 mukaisesti hankkeen ominaisuuksia tarkastellessa on otettava huomioon erityisesti hankkeen koko ja sen yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa. Huomiota on myös kiinnitettävä luonnonvarojen (ml. luonnon monimuotoisuus) käyttöön, jätteiden muodostumiseen, pilaantumis- ja muihin haittavaikutuksiin sekä hankkeesta johtuviin onnettomuus- ja terveysriskeihin.

Teollisen kokoluokan tuulivoimahankkeista johtuvina haittoina ihmisten näkökulmasta voidaan pitää erityisesti niiden aiheuttamia melu-, varjostus- ja maisemahaittoja. Näistä melu- ja varjostushaitat kohdistuvat yleensä suhteellisen rajatulle alueelle, kun taas maisemavaikutukset voivat ulottua laajoille alueille, jopa useamman kymmenen kilometrin etäisyydelle varsinaisesta hankealueesta. Tuulivoimarakentamisen seurauksena myös hankealueen maankäyttö muuttuu. Tuulivoimaloiden rakentamisella on myös vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Yleisellä tasolla potentiaaliset haitalliset vaikutukset liittyvät hankealueen elinympäristöjä pirstovaan vaikutukseen. Paikallisella tasolla voimalarakentaminen voi vaikuttaa haitallisesti eläin- ja kasvilajien esiintymiin, kuten myös joidenkin eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Erityisenä tuulivoimarakentamiseen liittyvänä luontovaikutuksena voidaan pitää myös voimaloiden aiheuttamaa törmäysriskiä (linnut ja lepakot). Tämän lisäksi tuulivoimapuiston rakentamisesta (voimalat, apualueet, tiestö- ja sähkölinjat) voi aiheutua mm. paikallisia vesistövaikutuksia. ELY-keskuksen asiassa saaman selvityksen mukaan Saaristenmäen hankealueelle suunniteltu tuulivoimarakentaminen vastaa ominaisuuksiltaan varsin tavanomaista Suomessa toteutettavaa sisämaan tuulivoimahanketta.

Saaristenmäen hankkeen ominaisuuksia tarkasteltaessa on perusteltua kiinnittää sen kokoluokkaan, koska hankekoolla lähtökohtaisesti on vaikutusta myös ympäristövaikutusten merkittävyyteen. Tällainen tarkastelu voidaan toteuttaa suhteuttamalla hankkeen koko YVA-lain mukaan aina arviointivelvolliseksi säädettyihin hankkeisiin. Tarkastelussa on huomioitava rakennettaviksi aiottujen tuulivoimaloiden lukumäärän ja kokonaistehon ohella myös tuulivoimatuotantoon olennaisesti liittyvät sähkönsiirtojärjestelyt. Hankesuunnitelmaan tehtyjen muutosten jälkeen Saaristenmäen hankkeen koko voimalamäärässä laskettuna on vain 60 % hankeluettelon kohdassa 7e mainittujen tuulivoimahankkeiden raja-arvosta.

Voimaloiden yhteenlasketun tehon osalta hanke muutosten jälkeenkin lähentelee hankeluettelossa säädettyä raja-arvoa (45 MW). YVA-lain kokonaistehorajan alittuminen perustuukin tässä tapauksessa vain hankkeesta vastaavan itse tekemään, luonteeltaan tekniseen, rajaukseen. ELY-keskus on kuitenkin jo aiemman päätöksensä yhteydessä todennut, että tällaista rajausta voidaan sinänsä pitää asianmukaisena menettelynä. Tämä johtuu siitä, että rajausta osaltaan ohjaa suunnittelua kuten myös rajoittaa hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia ja niihin liittyvää epävarmuutta.

Saaristenmäen hankkeessa tuulivoimapuistoon olennaisesti liittyvä sähkönsiirto on ELY-keskukselle toimitettujen tietojen perusteella tarkoitus toteuttaa maakaapeloinnilla, joskin asiaan liittyy epävarmuuksia. Samoin epävarmuutta liittyy siihen, edellyttääkö sähkönsiirron toteuttaminen uusien maastokäytävien avaamista. Hankkeesta vastaavan ELY-keskukselle jo aiemman päätöksenteon yhteydessä toimittamien tietojen mukaan sähkönsiirtolinjojen kokonaispituus tulisi kuitenkin olemaan enimmillään vain muutamia kilometrejä myös puiston sisäinen sähkönsiirto mukaan lukien. Näin ollen sähkönsiirron järjestämisen ei voi perustellusti katsoa merkittävästi lisäävän hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia.

Saaristenmäen hankealueen läheisyydessä ei ole tiedossa olevia tai jo hyväksyttyjä muita tuulivoimahankkeita, joiden voisi yhteisvaikutusten kautta katsoa voimistavan Saaristenmäen hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia. Lähimpänä sijaitseva Pieksämäen Niinimäen tuulivoima-alue sijaitsee sekin yli 30 kilometrin etäisyydellä Saaristenmäen hankealueesta.

Pelkästään kokonsa puolesta tarkasteltuna Saaristenmäen hankkeen vaikutusten on katsottava jäävän hankeluettelohankkeiden vaikutuksia vähäisemmiksi. Asiassa on huomioitava erityisesti se, että tehtyjen muutosten jälkeen voimaloiden määrässä mitattuna hankkeen koko on enää vain 60 % hankeluettelohankkeiden koosta. Voimaloiden kokonaistehossa tarkasteltuna hanke muutosten jälkeenkin on lähellä YVA-lain raja-arvoa. Tämä seikka osaltaan lisää vaikutusten merkittävyyttä tai ainakin ympäristövaikutuksiin liittyvää epävarmuutta. Kokonaisuutena tarkastellen Saaristenmäen hankkeesta ei kuitenkaan siihen tehtyjen muutosten jälkeen voida ominaisuuksiensa puolesta katsoa aiheutuvan hankeluettelohankkeisiin rinnastettavissa olevia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tarkastelussa on annettava merkitystä myös sille, että aiemmassa tarkastelussa hankkeen erityisominaisuudeksi katsotusta kaksiosaisuudesta (pohjoinen ja eteläinen osa-alue) on nyttemmin luovuttu. Asiaa on tarkasteltu tarkemmin jäljempänä.

Hankkeen sijainti

YVA-lain liitteen 2 kohdan 2 mukaan hankkeen vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti alueen nykyinen ja hyväksyttyjen kaavojen mukainen maankäyttö, alueen luonnonvarat sekä luonnonympäristön sietokyky. Viimeksi mainitun osalta erityishuomiota tarkastelussa tulee antaa muun muassa suojelualueille sekä historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävillä maisemilla ja kohteilla.

ELY-keskus on jo aiemman päätöksensä yhteydessä todennut, että Saa-ristenmäen tapauksessa lähialueen olemassa oleva ja kaavoissa suunniteltu maankäyttö on huomioitava erityisenä hankkeen sijaintipaikkaan liittyvänä herkkyystekijänä. Alkuperäisessä hankesuunnitelmassa kaksi voimalaa oli tarkoitus sijoittaa muista voimaloista selvästi erilleen vt 9:n pohjoispuolelle Kutunmäen alueelle. Pohjois-Savon maakuntaliitto (lausunto 26.11.2019) totesi tuolloin, että ko. voimaloiden osalta alkuperäinen hankesuunnitelma ei toteuttanut Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntaa. Uudessa suunnitelmassa edellä sanottujen kahden voimalan toteuttamisesta on luovuttu. Karttatarkastelun ja Pohjois-Savon maakuntaliiton uuden lausunnon (15.4.2020) mukaan viranomaiselle esitetty uusi hankesuunnitelma toteuttaa maakuntakaavaa. Pohjoisesta osa-alueesta luopuminen on myös muilta osin vähentänyt hankkeen maankäytöllisiä vaikutuksia, mm. maisemallisia vaikutuksia Kutunjärven ranta-alueilla. Voimaloiden ympäristöön myös sijoittuu nyt esitetyssä suunnitelmassa oleellisesti vähemmän asuin- tai lomakäytössä olevia kiinteistöjä, kuin alkuperäisessä hankesuunnitelmassa.

Hankkeesta vastaavan toimittaman selvityksen ja ympäristöhallinnon tietojärjestelmistä saatavissa olevien tietojen perusteella hankkeella ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voi katsoa olevan merkittäviä vaikutuksia suojelualueisiin tai Natura 2000 -verkoston kohteisiin, kun otetaan huomioon tuulivoimaloista tyypillisesti aiheutuvat haitat. Hankealueen sisällä mahdollisesti sijaitseviin luontoarvoihin (esim. lisääntymis- ja levähdyspaikat) liittyy edelleen epävarmuuksia, koska osa selvityksistä on tarkoitusta tehdä vasta kaavoitusvaiheessa.

Hankealuetta lähin maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Paukarlahti, sijoittuu lähimmillään noin 2,7 km etäisyydelle suunnitelluista voimaloista. Lähin valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (RKY 2009 -kohde) on Kotalahden kaivosyhdyskunta, joka sijaitsee noin 7 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta. ELY-keskus on jo aiemman päätöksensä yhteydessä todennut, että voimalat olisivat monin paikoin näkyvissä sekä Paukarlahdesta että Kotalahden RKY-kohteelta. Voimaloiden etäisyys ja sijoittuminen huomioon ottaen tuulivoimahankkeen ei kuitenkaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voi katsoa olennaisella tavalla muuttavan kohteiden valtakunnallisesti merkittäviä arvoja. Muutetusta hankesuunnitelmasta ei ole laadittu uutta näkemä-analyysiä tai tehty uusia valokuvasovitteita. Näin ollen tulkinna-raiseksi jää se, missä määrin muutokset vähentäisivät hankkeen maisemallisia vaikutuksia. Voimalamäärän vähentämisen ja niiden keskittämisen yhdelle alueelle voidaan kuitenkin olettaa jossain määrin vähentävän maisemallisten vaikutusten laajuutta ja merkittävyyttä. Kokonaisuutena arvioiden hankkeen maisemallisia vaikutuksia voidaan kuitenkin aiempaan tapaan pitää varsin huomattavina, koska voimalat olisivat monin paikoin selvästi havaittavissa alueilta, joita enemmän käytetään mm. asumiseen.

Yhteenvedon voidaan todeta, että hankkeen sijaintipaikkaa tarkastellessa merkittäviä muutoksia aiempaan hankesuunnitelmaan verrattuna ovat pohjoisesta osa-alueesta luopuminen ja voimaloiden keskittäminen yhdelle, maakuntakaavassa tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi esiselvitetyille, alueelle.

Vaikutusten luonne

YVA-lain liitteen 2 kohdan 3 mukaisesti hankkeen todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia on tarkasteltava ottaen huomioon muun ohessa vaikutusten suuruus ja alueellinen laajuus sekä se väestömäärä, johon vaikutukset todennäköisesti kohdistuvat. Lisäksi on kiinnitettävä huomioita vaikutusten yleiseen luonteeseen, voimakkuuteen ja monitahoisuuteen. Myös vaikutusten todennäköisyys, kesto ja toistumistiheys on huomioitava. Samalla on otettava huomioon yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden vaikutusten kanssa sekä hankkeesta vastaavan mahdollisuudet vähentää vaikutuksia tehokkaasti. Edellä mainittuja seikkoja on tarkasteltava hankkeen ominaisuuksien ja myös sen sijainnin näkökulmasta.

Edellä perustelujen kohdassa "Hankkeen ominaisuudet" on jo todettu, että Saaristenmäen tuulivoimahankkeesta aiheutuvat vaikutukset ovat jokseenkin tavanomaisia tämän kokoluokan tuulivoimahankkeissa. Hankkeesta ei näin ollen pelkästään kokonsa puolesta voi katsoa aiheutuvan YVA-hankeluettelossa mainittuihin hankkeisiin verrattavissa olevia, todennäköisesti merkittäviä, ympäristövaikutuksia. Potentiaalisia vaikutuksia ja niihin liittyvää epävarmuutta on oleellisesti vähentänyt voimalamäärän vähentäminen kuuteen.

Voimalamäärän vähentäminen yhdessä pohjoisesta osa-alueesta luopumisen kanssa pienentävät myös hankkeen potentiaalisten haittavaikutusten maantieteellistä ulottuvuutta ja samalla myös sitä ihmismäärää, johon merkittävät vaikutukset mahdollisesti kohdistuisivat. Tehtyjen muutosten myötä myös hankesuunnitteluun liittyvä yhteensovittamistarve on jossain määrin vähentynyt. Hanke sijoittuu edelleen kahden kunnan alueelle, mutta aiemmasta poiketen etäisyys Kuopion kuntarajaan on kasvanut.

ELY-keskus on aiemmassa päätöksessään todennut, että Saaristenmäen hankkeen vaikutuksista merkittävimpiä ovat erityisesti melu- ja välkevaikutukset sekä voimaloiden aiheuttama maisemamuutos. Lisäksi hankealueen maankäyttö muuttuu ja tuulivoimatuotanto voi jatkossa heijastua myös ympäröivien alueiden maankäyttöön. Tuulivoimatuotannolle tyypillisten vaikutusten toteutuminen on Saaristenmäen hankkeen yhteydessä varmaa tai todennäköistä. Vaikutukset olisivat pitkäkestoisia. Sen sijaan merkittävien yhteisvaikutusten syntyminen on Saaristenmäen hankkeen yhteydessä epätodennäköistä, koska lähialueella ei ole muita olemassa olevia ja/tai hyväksytyjä tuulivoimahankkeita. Edellä sanottua arviota ei ole syytä muuttaa, mutta hankesuunnitelman muutosten myötä em. vaikutusten merkittävyyttä on pidettävä aiempaa arvioitua vähäisempänä.

Yhteenvedo ja johtopäätökset

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Saaristenmäen hankkeessa on lähtökohtaisesti kyse kokoluokassaan varsin tavanomaisesta tuulivoimahankkeesta. Hankesuunnitelmaan tehdyillä muutoksilla hankkeen kokoa on pienennetty oleellisesti ja voimalamäärässä tarkasteltuna kyse on nyt selvästi YVA-hankeluettelon raja-arvoa pienemmästä tuulivoimapuistosta. Aiemmassa hankesuunnitelmassa vielä mukana olleen ns. pohjoisen osa-alueen poisjättäminen on pienentänyt hankkeen vaikutusten

maantieteellistä ulottuvuutta. Muutoksen myötä hankesuunnitelman voidaan nyt myös katsoa toteuttavan Pohjois-Savon tuulivoimamaakaavaa.

Hankkeen vaikutuksiin liittyy edelleen epävarmuuksia muun muassa puuttuvien selvitysten vuoksi. Nämä tulevat kuitenkin täydennytyksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisten tuulivoimayleiskaavojen laatimisen yhteydessä. Kaavoituksen yhteydessä on mahdollista myös huomioida Leppävirran kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen esille nostamat seikat liittyen mm. voimaloiden sijoitteluun ja niiden aiheuttamiin meluvaikutuksiin.

YVA-lain yksittäistapauksia koskevien säännösten tarkoituksena ei ole alentaa arviointikynnystä hankeluettelossa mainittujen hanketyyppien osalta. Toisaalta säännöksillä on tarkoitus varmistaa, että merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet tulevat arvioiduksi YVA-menettelyssä. Hankesuunnitelmaan tehtyjen muutosten jälkeen Saaristenmäen tuulivoimahanke on pienentynyt siinä määrin, että sen ei vaikutuksiltaan voi katsoa vertautuvan YVA-lain hankeluettelossa mainittuihin tuulivoimahankkeisiin. Tämän vuoksi hankkeeseen ei tule soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017): 3, 11, 12, 13, 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 ja 2 §.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä. (YVA-laki 37 § 1 momentti)

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Muilla tahoilla ei ole valitusoikeutta tästä päätöksestä. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. (YVA-lain 37 § 2 momentti)

Tämä päätös on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on ratkaissut johtaja Jari Mutanen ja esitellyt ympäristölakimies Juha Perho.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tiedottaminen ja jakelut

Tämä päätös on julkaistu sähköisessä muodossa 6.5.2020 verkko-osoitteessa www.ymparisto.fi/yva [kohdassa YVA-päätökset > Pohjois-Savo].

Päätöstä koskeva kuulutus on pidetty nähtävänä Pohjois-Savon ELY-keskuksen verkkosivulla 6.5 –12.6.2020 välisen ajan.

Suonenjoen ja Leppävirran kuntia on myös pyydetty julkaisemaan tieto kuulutuksesta omilla ilmoitustauluillaan kuntalain (410/2015) 108 §:n edellyttämällä tavalla.

Edellä mainittujen lisäksi päätöksestä on tiedotettu seuraavasti:

- Hankevastaava saantitodistuksin ja sähköpostilla
- Lausunnon antaneet viranomaiset (sähköpostilla)
- Suonenjoen kaupunki ja Leppävirran kunta: kaavoitus ja rakennusvalvonta (sähköpostilla)

LISÄTIETOJA

Ympäristölakimies Juha Perho, puh. 0295 026 836, [juha.perho\(at\)ely-keskus.fi](mailto:juha.perho(at)ely-keskus.fi)

LIITTEET

Valitusosoitus

Tämä asiakirja POSELY/762/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/762/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mutanen Jari 04.05.2020 12:48

Esittelijä Perho Juha 04.05.2020 11:59